

Oddíl E – učební osnovy
X.2.B

BIOLOGIE ROZŠÍŘENÁ

Charakteristika předmětu: BIOLOGIE ROZŠÍŘENÁ ve vyšším stupni osmiletého studia

Obsah předmětu

Biologie rozšířená vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda RVPG, významně se v ní uplatňuje i oblast Člověk a zdraví. Podává studentům oktávy rozšířený pohled na aktuální témata biologie – obecnou biologii, genetiku a mikrobiologii. Zabývá se i vlivem člověka na přírodu a vzájemnými interakcemi. Vede studenty k pochopení přírodních zákonitostí z hlediska biologie s využitím některých partií učiva zeměpisu, chemie, fyziky. Základem je uvádění všech probíraných témat v širších souvislostech a komplexitě. Významně je do učiva zakomponováno průřezové téma Environmentální výchova.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
kvinta	X	X
sexta	X	X
septima	X	X
oktáva	(2)	X

Organizace výuky

Studenti mají možnost volby mezi předmětem biologie (1 hodina týdně) a biologie rozšířená (2 hodiny týdně). Třída oktáva je tak dělená podle výběru studentů. Výuka biologie probíhá v učebně vybavené přírodninami, knihovnou, snímací kamerou, videopřehrávačem, PC s připojením na internet a televizí. Práce s demonstračními a obrazovými materiály jsou v biologii základním předpokladem pro úspěšné pochopení a zvládnutí učiva.

Výchovné a vzdělávací strategie

Studenti během studia získají přehled o složení, stavbě a funkci buněk. Na základě historických souvislostí a výzkumů si uvědomí kontinuitu vědeckého bádání a podstatu vědecké práce. S využitím vlastních praktických zkušeností odvodí vztahy mezi molekulami i buňkami v souvislostech. Chápu chemickou a biologickou podstatu života, různost životních strategií organismů a roli člověka.

Kompetence k učení

umožňujeme studentům vyzkoušet různé metody při práci i studiu (samostatná práce, ve dvojicích i skupinách)

vyhledáváme informace z různých zdrojů (internet, literatura, časopisy, tisk),
třídíme je a propojujeme
důsledně používáme přesnou terminologii
vedeme studenty k hledání a nalézání vztahů mezi organismy a k vyvozování
závěrů

Kompetence k řešení problémů

vedeme studenty k aktivnímu hledání řešení problémů v oblasti živé přírody
využíváme příkladů problémových situací z praktického života

Kompetence komunikativní

při řešení problému využíváme komunikaci mezi studenty ve třídě
vedeme studenty ke sdělování logicky a odborně správně formulovaných závěrů
využíváme sebehodnocení i hodnocení ostatních studentů navzájem

Kompetence sociální a personální

využíváme práce ve dvojicích při vyhledávání a zpracování informací
vedeme studenty k dodržování pravidel práce v učebně

Kompetence občanské

vedeme studenty k pochopení vztahu člověka k přírodě jako celku i k jednotlivým
organismům, k chápání základních ekologických souvislostí a environmentálních
problémů
vybízíme studenty k zaujímání postojů ve vztahu k životnímu prostředí a jeho
ochrany

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

O K T Á V A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Obecné vlastnosti organismů živé soustavy	<i>student na základě dříve získaných znalostí formuluje obecné vlastnosti živých soustav a formuluje společné principy výstavby živé hmoty</i>	Využití znalostí učiva chemie a fyziky
Organizace živých soustav a klasifikace organismů hierarchie dle složitosti klasifikace	<i>student strukturně vyjádří hierarchii živých soustav dle složitosti srovná různé systémy organismů, formuluje jejich podstatu a orientuje se v současném systému chápe systém organismů jako dynamický a stále se upřesňující</i>	
Buňka buněčná teorie chemické složení buňky stavba eukaryotní buňky mnohobuněčnost metabolismus buňky buněčný cyklus patologie buňky	<i>student vysvětlí cestu přírodovědného poznání k formulování buněčné teorie vysvětlí význam buněčné teorie pro biologii uvede výsledky práce významných přírodovědců formuluje společné a rozdílné znaky typů buněk charakterizuje chemické složení buněk a význam látek popíše stavbu buňky a vysvětlí funkce organel chápe buňku jako funkční celek vysvětlí význam mnohobuněčnosti charakterizuje typy metabolismu buněk vysvětlí způsoby příjmu a výdeje látek popíše postup buněčného dělení rozliší mitózu a meiózu charakterizuje specializaci a diferenciaci buněk uvede podstatu kancerogeneze vysvětlí vliv vnějších faktorů na buňky</i>	

<p>Genetika genetická informace a její přenos chromozomy Mendelovy zákony genové interakce a vazba genů pohlavní chromozomy a dědičnost cytogenetika mutace dědičnost, proměnlivost genetika populací genetika člověka genové inženýrství GMO klonování</p>	<p><i>student používá přesné pojmy v patřičných souvislostech představí genetiku jako neustále se vyvíjející obor popíše základní principy přenosu genetické informace aktivně pracuje s tabulkou genetického kódu odvodí a na příkladech ukáže základní principy Mendelových zákonů vyjádří souvislost mezi pohlavními chromozomy a dědičností vysvětlí princip přenosu znaků objasní vznik a význam mutací charakterizuje podstatu genetické rovnováhy a možnosti jejího narušení uvede možnosti studia genetiky člověka a typy dědičnosti vysvětlí podstatu genové analýzy uvede významnější lidské dědičné choroby, jejich podstatu, význam a možnosti léčby objasní princip genových manipulací a jejich možné pozitivní i negativní důsledky zaujímá postoj k tématům moderní genetiky</i></p>	
---	---	--

<p>Mikrobiologie bakterie, archea, viry bakteriální buňka metabolismus bakterií bakteriální nákazy člověka využití bakterií viry virové choroby člověka</p>	<p><i>student rozliší a charakterizuje nebuněčné a prokaryotní organismy popíše stavbu bakteriální buňky a funkce jejích součástí vysvětlí základní rysy bakteriálních typů metabolismu a jejich možných využití člověkem zhodnotí možnosti zásahů proti bakteriím z hlediska medicíny ozřejmí význam bakterií pro život na Zemi srovná typy bakteriálních nákaz člověka a uvede významné nemoci, jejich projevy a možnosti léčby a prevence představí příklady průmyslového využití bakterií, biotechnologie popíše stavbu virionů a postup virové infekce u různých skupin virů srovná různé virové nákazy člověka, jejich projevy, přenos a možnosti léčby a prevence uvede význam i jiných mobilních genetických elementů a prionů</i></p>	<p>Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví (péče o zdraví) Realizováno PT Environmentální výchova</p>
---	---	---

X.2.B – Biologie rozšířená